

i jedno i drugo. Čita se ta »legenda« poput kratkih Bihlmayerovih crtica u svescima »Die wahren Gottsucher«, izrađenih na osnovu povjesnih podataka. Razlika je tek u tomu, što ovo nije samo jedna crtica, nego cijeli život prikazan u nekoliko crta.

3. — Mistika imade kod nekih čudni jedan prizvuk, a to stoga, jer je pravo ne razumiju, ili sude po onom, što se kojiput u praktičnom životu susreće kao »mistička« pojava ili tendencija, a nema sa zdravom katoličkom mistikom prave veze. U s. Emiliji Schneider imamo jednu ličnost, koja se uzgojem i askeзом približila Gospodu, a On ju je onda uzdigao u sfere mističkog sjedinjenja. Njezina su pisma, u kojima svome ispovjedniku referira o svome mističkom životu, tako ponizna i jednostavna, da već to čini ovaj mistički život simpatičnim. Knjiga će dobro doći svima, koji ispovijedaju redovnice i duše, što teže za savršenstvom.

Dr. D. Kniewald.

Katolička Akcija. »Križ«, maj, junij 1929. Ljubljana.

Budući da je uredništvo »Križa« shvatilo i uredilo ovaj dvobroj kao samostalnu publikaciju o Katoličkoj Akciji, govorimo i mi o njoj kao takvoj. F. Terseglev, dr. J. Turk i E. Kocbek raspravljaju opširno o Katoličkoj Akciji, koja se po nalogu Svetoga Oca i odredbom kneza-biskupa dra Jegliča službeno uvodi i u Sloveniju. U javnosti se o tim raspravama već pisalo, kojiput i neozbiljno i površno. Ne ćemo ulaziti u sve pojedinosti, jer bismo morali pisce pratiti od rečenice do rečenice, pa im pokazati ono, što je istinito u njihovim izvodima, a što nije. Ne diramo ni u dobru volju i najbolju nakanu pisaca. Ali ima nekih stvari, koje moramo napomenuti. To je u prvom redu činjenica, da se pod Katoličkom Akcijom često misli posve drugo, negoli pod Kat. Akcijom misli Pijo XI. To dolazi odatle, što se to pitanje ne proučava prema prvim vrelima, d o k u m e n t a r n o, ili se barem ne proučava dokumentarno i sustavno, nego se razmišlja, pa se vlastite misli i težnje stavljaju u sadržaj riječi »Katolička Akcija«. Zatim nije nimalo simpatično, kad se »naš domači poskus«, naime upute ljubljanskog Ordinarija gledom na Katoličku Akciju o n a k o tretiraju. Mi moramo već jednom i p r a k t i č k i, a ne samo teoretski, razabrati, da smo crkva, koja sluša; u tu crkvu spadamo i mi svećenici djelomično, a svjetovnjaci potpuno. Svećenici samo djelomično zato, jer gledom na nauku uče vjernike ono, što čuju od Crkve, koja u či, od Pape i biskupa, i to je normalni put, kojim crkvena nauka dolazi do mnoštva vjernika. Osim toga imadu svećenici i vlast nad mističkim i realnim tijelom Kristovim, koja im je dana po svetomu redu. Budući da se na spomenute stvari polagala premala pažnja, u praksi, došlo je do toga, da se u ovim raspravama nalazi mnoštvo neispravnosti i pretjeranosti, izmiješano s ispravnim konstatacijama i izvodima. Ne baveći se potanko tim netačnostima i s temelja krivim mnijenjima, upozorujemo tek, da ono, što je u tom konglomeratu prikazano kao Kat. Akcija, nema mnogo zajedničkog s onom Katoličkom Akcijom, koju toliko preporuča i naglašuje Papa Pijo XI.

Na jednu se ipak tvrdnju m o r a m o potanje osvrnuti, jer se tiče jedne ličnosti, koja je svima nama u časnoj uspomeni i kojoj ni sam pisac

članka »Fons aquae vivae« ne osporava »potpune produhovljenosti« i pionirstva gledom na Katoličku Akciju kod Hrvata. Radi se o dru. Ivanu Merzu. Na str. 67. čitamo: »Ti veš prijatelji, da smo s hrvatskim katoličkim »akcionašima« (naj mi se ta grda beseda oprostite) imeli velike debate, ker se nam je zdelo, da so akcijo pojmlili po eni strani mehaniko. Bil je svet mladi človek, ki je spal za pokoro na golih tleh in je bil v največji meri poduhovljen, ko je akcijo med našimi hrvatskimi somišljeniki prvi iz največje gorečnosti propagiral. Pojmuječ jo sam iz osebnega izvirka svojega katoliškega etosa, ki je iz prave ljubezni svobodno potekajoča podčinjenost vsakega uda Kristusovega telesa glavi, jo je v vseh predpostavljaj ali zahteval, podobno kot jo mora poveljnik, ki v vojake brezhibno vvežba pokorščino službenega pravilnika, in je v njej videl bivstvo akcije. Temu pa ni tako. Podrejenost vse religiozne aktivite v cerkvi pod njeno hierarhično vodstvo je pač nujen pogoj, ki pravzaprav niti s golega organizacijskega stališča ni noben novum, ni pa vsebinsko bivstvo katoliške akcije, po kateri se ima ta aktivite prešiniti. Bivstvo katoliške akcije je v po duhu novega aktivnega življenja prešinenem dušobrižništvu, ki ima obsegati vso nedogledno oblast našega tuzemskega življenja, s pomočjo kolikor mogoče inicijativnega, na svak način pa k inicijativi vzgajajočega sodelovanja katoličega laikata s službeno poklicanim svetosluzitelstvom cerkve«.

Iz ovoga razabiremo, da pisac tvrdi: 1. Dr. Merz je bio u najvećoj mjeri poduhovljen (i to je tačno), ali je Katoličku Akciju shvaćao mehanički. A to nije tačno i nije u skladu s tako istaknutom poduhovljenošću dra. Merza.

2. Da je dr. Merz »shvaćao katoličku akciju iz lićnoga izvora svoga katoličkoga etosa«. To ne stoji. Dr. Merz je Katoličku Akciju shvaćao jedino iz dokumentarnih vrela, izjava, uputa i odredaba Sv. Stolice. (Isp. Dr. S. Merz, Katolička Akcija, Šibenik 1927., 26.—29.)

3. Da je dr. Merz »u hierarhićnoj podređenosti gledao bivstvo Katolićke Akcije«. Ni to ne stoji. Za dra. Merza je bit Katolićke Akcije »sudjelovanje svjetovnjaka u hierarhićskom apostolatu Crkve«. To je definicija, koju je toliko puta dao Pijo XI. i koju je kod nas nebrojeno puta propagirao dr. Merz. Istina je, da je on uvijek naglašavao podređenost cijelog aktivite katolićkih svjetovnjaka u Crkvi i crkvenim stvarima katolićkoj hierarhiji, i to nesamo kao uvjet, nego i kao nužno svojstvo cijelog ovog aktivite. No bit Katolićke Akcije jest aktivitet, sudjelovanje u apostolatu. A jer je ta Akcija katolićka, mora biti u vezi i podređenosti naprama katolićkoj hierarhiji, kako ju je Krist ustanovio. Ovako je o K. A. mislio dr. Merz.

4. Da ova podređenost »ni sa sasvim organizacijskog gledišta nije nikakav novum«. Vrlo tačno... za dogmatičara i kanonistu... Kako je to bilo u praksi prije pojave i snažnog i ustrajnog rada dra. Merza, neka svjedoći ovaj primjer. Dr. Merz je 1923. priredio hrvatsko izdanje orlovske zlatne knjige. U glavnom je preuzeta slovenska zlatna knjiga, ali je preuđešena u smislu Katolićke Akcije, u smislu podređenosti aktivite mladih katolićkih svjetovnjaka crkvenoj hierarhiji. Iz originalnog rukopisa, korekture i revizije, koja je saćuvana u ostavštini dra. Merza, proizlazi, da je nakon što

je knjiga imala crkveni imprimatur nasilno izbačen iz nje čitav Uvod, koji govori o Katoličkoj Akciji. Tu čitamo: »Novija katolička generacija pošla je za jedan korak dalje. Nju su zahvatili valovi onih rijeka, koje potekoše iz vječnoga Rima... S tim je u vezi zanosna ljubav mladih prama svetoj Crkvi, Isusovoj neokaljanom zaručnici, te njenim biskupima i svećenicima... Ovo izdanje Zlatne knjige išlo je upravo za tim, da svećeniku vrati ono dostojanstveno mjesto, koje zapada Kristova učenika. Iz ove se Zlatne knjige također vidi, da omladina ima oči uvijek uperene spram Rima, gdje je onaj svjetionik, koji svojim zrakama obasjava cijelu zemlju. I iz samoga Rima potekle su u zadnje vrijeme smjernice, koje računaju s Katoličkom Akcijom kao činjenicom i koje na vrlo precizan način zacrtaju njenu ulogu...« Sve je to, kao i cijeli Uvod, izbačeno iz Merzove redakcije Zlatne knjige. Nisu to izbacili orlovi. Dosljedno tome je u cijeloj knjizi sustavno izbačeno, stranica po stranicu, sve, što bi moglo biti primjena načela, naviještenih u Uvodu. Tako je na pr. na str. 8. u pitanju: Što je osnovica ili podloga Orlovu radu: glasilo odgovor, već štampan i odobren od crkvene vlasti, ali naknadno izmijenjen: »Osnovica je svemu Orlovu radu katol. vjera, njena načela i zapovijedi, što ih je dao Bog i sveta katolička Crkva: papinske smjernice i biskupske odredbe«. (Potcrtane su riječi izbačene.) Na str. 12. je izbačeno, da je »uzor Orla... ljubav prema sv. Ocu Papi, katoličkim biskupima i svećenicima«. Na str. 46. izbačeno je cijelo pitanje i odgovor: Zašto je Orao dužan svetom Crkvi duboku i zanosnu ljubav? i t. d. U glavnom se još smjelo govoriti o pćenito o Crkvi, ali nipošto konkretno o ljubavi i poslušnosti Papi i biskupima. Ne bih rekao, da se to teoretski poricalo, ali se svakako praktički zanemarivalo i nije se dopuštalo, da se ova podčinjenost katoličkoj hierarhiji naglašava. Čuje se isprika, da je to bilo stoga, jer da živimo u liberalnom miljeu, kojemu su te misli nove i nesimpatične, pa da bi naglašavanje Papinstva i biskupskog autoriteta bilo na štetu širenju omladinskih organizacija. Ne upuštajući se u ocijenjivanje opravdanosti ili neopravdanosti ove isprike svakako je sve to dokaz, da je podčinjenost aktiviteta katoličkih svjetovnjaka katoličkoj hierarhiji i te kakav praktički novum, da je naime bio novum. Jer zaslugom dra. Merza prodrla je ta ideja u hrvatskom orlovstvu i u cijeloj katoličkoj javnosti, pa danas doista kod Hrvata-katolika, hvala Bogu, nije više novum. Ali zato je za ostvarenje ove ideje morao pasti život dra. Merza kao žrtva... Ovoliko je bilo potrebno reći u obranu ispravnosti nauka i načela dra. Merza, koja je u »Križu« bez ikakva osnova bila napadnuta.

Dr. D. Kniewald

1. **Dr. Janko Oberški: Strossmayerovi govori na vatikanskom koncilu.** Priredio po stenografskom zapisniku vatikanskog koncila s originalnim tekstom te hrvatskim prijevodom i bilješkama. Zagreb 1929. Tiskara Narodne prosvjete u Zagrebu, 8°, str. 125.

2. **Dr. Andrija Spilotak: Biskup J. J. Strossmayer u vatikanskom saboru.** Govori, predstavlke, prosvjedi. Iz službenih izvještaja preveo i bilješkama popratio. Zagreb 1929. Naklada Hrvatske bogoslovske Akademije, sv. XII. Tisak Nadbiskupske tiskare, Zagreb.